

Norges Indskrifter med de ældre Runer.

Udgivne

for

Det Norske Historiske Kildeskriftfond

ved

Sophus Bugge.

4de Hefte.

Christiania.

A. W. Brøggers Bogtrykkeri.

1898.

27. Myklebostad B.

Literatur. Utrykt. Brev fra Sognepræst Kraft til Prof. R. Keyser, dateret Lesje Præstegaard 8 Sept. 1857. — Brev fra daværende Adjunkt Bendixen til Prof. Rygh, Kristiansund i Slutningen af August 1870. — Breve fra Bendixen til S. Bugge, Kristiansund 12 Sept. 1870 og 21 Aug. 1871. — Bemærkninger af Antikvar N. Nicolaysen ^{12/9} 1885. — Bemærkninger af Prof. O. Rygh. Alt i Runearkivet i Christiania. — O. Rygh i Katalog over det norske Universitets Samling af nord. Oldsager ved Nr. 17792.

Trykt. Nicolaysen Norske Fornlevninger (1862—1866) S. 541 f. — „Aarsberetning“ for 1864 S. 37. — Bendixen i „Aarsberetning“ for 1877 S. 230 og i „Aarsberetning“ for 1878 S. 75 f. — [B. Dahl] „Molde og Romsdalen“ (1892) S. 51. — Noreen *Altisl. u. altnorw. Gramm.* ² (1892) S. 156, efter Meddelelse fra S. Bugge. — O. Rygh i „Aarsberetning“ for 1894 S. 130 Nr. 70. — Stephens, *The Runes* (1893) S. 37 Nr. 23.

Grundlag for Behandlingen. Undersøgelse af Originalen og af Aftryk ved Prof. O. Rygh, Prof. Alf Torp og Udgiveren.

Tegninger. S. 328 er trykt Autotypi af et Photographi af Stenen, taget af Photograph Væring. S. 330 er trykt Autotypi af et Papiraftryk, hvorpaa Stregerne er blevne udfyldte med Blyant af S. Bugge. I den autotypiske Gjengivelse har det paa Grund af nærværende Udgaves Format været nødvendigt at bryde Indskriftens ene Linje i to.

Den her afbildede Runesten er funden paa samme Gaard Myklebostad i Vistdalen Sogn i Romsdalen som den her nærmest foran behandlede Sten Nr. 26. Myklebostad-Stenen B blev i 1864 overdraget til Foreningen for norske Fortidsmindesmærkers Bevaring og indbragt til Aalesunds lærde Skole.

I 1885 blev Stenen af Skolens Forstanderskab ved Rektor V. Voss overdraget til Universitetets Oldsagsamling i Christiania, hvor den bevares som Nr. 17792.

Det er sandsynlig den samme Sten, om hvilken Sognepræst Kraft i Brev til Prof. R. Keyser, dateret Lesje Præstegaard 8/9 1857, skriver følgende: „Paa en

Reise i Nessets Prestegjeld i Aaret 1852 fandt jeg en Runesten, der saavidt jeg veed, ikke før har været bekendt. Jeg fandt den som Trappesteen hos en af Gaardbrugerne paa Myklebust i Visdals Annexsogn. Paa Anmodning forærede Eieren mig Stenen, men da man begyndte at løfte den, fandtes den saa svær, at den vilde udgjøre mere end dobbelt Ladning for den lille Trerøing, hvorpaa jeg foer. Man vidste, at den for nogle Decennier siden havde staaet paa en ved Gaarden værende Bakke, ved hvis Opryddelse til Ager den blev taget i sin nuværende Tjeneste. — Den skulde have havt en Søster ved Siden af sig, der nu skal ligge begravet dybt nede i Ageren. Stenen kan vel ellers ikke være af nogen synderlig Interesse, da Inscriptionen ved dens mangeaarige Benyttelse til Trappesteen er saa udslidt, at kun enkelte Runer endnu staae tydelige og klare. Jeg lod Stenen overskylle i Haab om at faa den dechifreret, men det vilde ikke lykkes. Ordene, der vare 6, vare tydeligt adskilte ved det sædvanlige \times . Jeg maatte af Nødvendighed opgive min Eiendomsret, men modtog Løfte om at Stenen skulde blive ombyttet med en anden“.

Krafts Ord, at Indskriften ved Stenens „mangeaarige Benyttelse til Trappesteen er saa udslidt, at kun enkelte Runer endnu staae tydelige og klare“ passe fortræffelig paa den her afbildede Sten. Rigtignok gjælder det ikke om dennes Indskrift, at „Ordene vare 6“ og heller ikke, at „Ordene vare tydeligt adskilte ved det sædvanlige \times “. Men disse Angivelser kan grunde sig paa en let forklarlig feilagtig

Opfattelse af Kraft. Mere paafaldende er det, hvad denne fortæller om den Sten, som han saa, at den „fandtes saa svær, at den vilde udgjøre mere end dobbelt Ladning for den lille Trerøing“, hvorpaa han for. Alligevel synes der at være overveiende Grunde til at antage den Sten, som Kraft har seet, for identisk med den her afbildede.

Daværende Adjunkt Bendixen hørte i 1870 paa Myklebostad, at den Sten, som kom til Aalesund, var udtaget af en Stensætning, som bestod af 6 Stene, der stod sammen omtrent saaledes:

Den midterste af de tre Stene, som stod i nederste Række, var den her behandlede Sten.

Paa Myklebostad har der foruden de to her behandlede Runestene Nr. 26 og 27 været endnu en Runesten. Daværende Adjunkt Bendixen skrev til Prof. Rygh i August 1870: „I Vistdal, hvorfra den Runesten er kommen, som er opstillet ved Aalesund Skole, findes endnu 1 liggende, men indmuret i en Fjøsæg paa Myklebostad. Eieren Erik Larsen Myklebostad, som har et rent Liebhæber for store og vakre Stene . . ., fortalte, at den nævnte Runesten er vel 1 Alen høj og stod i den ene Ende af en Røs; den var af lysere Læt med en graa Rand paa den ene Side og midt over Stenen: i denne stod Runerne, som var tydeligere end paa den i Aalesund. Stenen var saaledes indmuret i Fjøsæggen, at den ikke kunde sees“.

Bendixen skriver 21 August 1871: „Stedet, hvor den er indmuret, kan ikke . . . længere paavises. Eieren var ikke tilstede ved Arbeidet, og de 3 Mænd, som udførte det, er alle døde . . . For Resten fik jeg en ny Bekræftelse paa, at det virkelig var en Runesten, da Konen paa Gaarden fortalte, at det var samme Slags Skrivt paa denne, som paa den i Aalesund, og hun endog kunde erindre og aftegne enkelte Runer fra den sidstnævnte Sten: * 11“.

Hvis den sidste Angivelse er rigtig, har den i Fjøsæggen indmurede og senere ikke fremkomne Sten havt Indskrift med den kortere Rækkes Runer.

Den her afbildede Runesten er 1,50 M. høj; nedentil 45 Cm. bred, i Toppen 20 Cm. bred; 11—14 Cm. tyk (tykkere op mod den smale Ende). Runernes Høide er ca. 8 Cm.

Stenen er efter Professor Amund Helland af Hornblendegneis, meget rig paa Hornblende. Denne Bergart forekommer meget hyppig i Romsdalens Gneisformation.

Det Parti, hvorpaa Runerne staa, sænker sig over og under Runerne, saa der er fremkommet to Furer langsefter Stenen, som efter Prof. O. Rygh utvivlsomt skyldes en Forvitring af blødere Lag i Stenen. Disse Furer danne ligesom Rammelinjer om Indskriften. Denne Forvitring har ifølge Prof. Rygh været adskillig fremskreden, inden Indskriften blev indhugget.

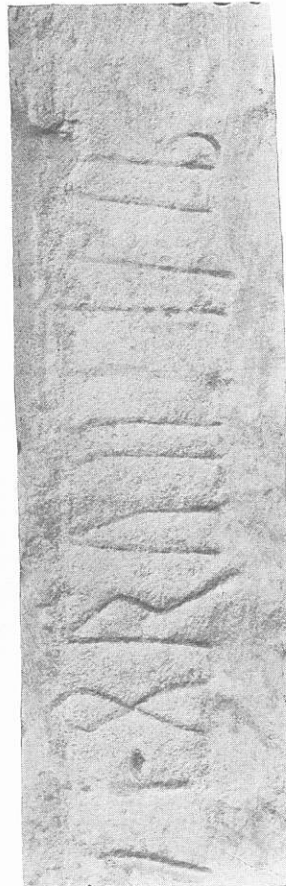
Stenen har Bautastenform. Indskriften, som danner en eneste Rad Runer fra venstre mod højre, begynder lige ved Stenens venstre eller nedre Endekant. Stenens nedre Ende er tvært og ganske jævnt afskaaret, dog efter Prof. Helland ikke ved Menneskehaand.

Ifølge Sognepræst Krafts og Skolebestyrer Bendixens foran aftrykte Meddelelser og efter Stenens Form maa den antages engang at have været reist i fri Luft, saa at Indskriften har gaaet nedefra opad. Men hvis Stenen havde været reist i sin nuværende Form, maatte Indskriftens Begyndelse have været skjult af

Jorden. Det maa derfor antages, at noget er blevet slaaet af Stenen i nedre Ende til venstre for Indskriftens Begyndelse og at dette er gjort, efterat Indskriften er bleven indhugget, mulig dengang, da Stenen blev flyttet fra Bakken ved Gaarden for at benyttes som Trappesten.

Indskriften har, som den nu er, overhoved lidt særdeles meget, og de fleste Runer er nu meget utydelige. Bortset fra det, som Indskriften har lidt ved Forvitring, er den bleven i høi Grad skadet derved, at Stenen længe har været brugt som Trappesten. Derved er mange Streger blevne udslidte og derved er ogsaa mange Afskallinger,

som det ikke er let at adskille fra hugne Streger, fremkomne. Navnlig er Kvistene oventil paa mange Runer blevne ukjendelige. Af Runerne fremtræde kun Rune 21, 22, 23 XRN ved første Øiekast tydelige og sikre. Rune 7—12 er af de bedre bevarede Runer, men ogsaa disse har lidt meget og er tildels usikre.

Professor Alf Torp er enig i de Bemærkninger om Stenens Runer, som i det følgende efter Samraad med ham meddeles. Derimod tror Prof. O. Rygh, at hvad der er levnet af denne Indskrift, ikke berettiger til at give nogen Tolkning af den.

Rune 1 er meget utydelig, men har dog sikkert været P w med krum Sidestav. Af Sidestaven sees, som det synes, den nederste Bue, mulig ogsaa en Antydning af øvre Del.

Rune 2 har, som det synes, sikkert været Rr , uagtet ogsaa denne Rune er meget utydelig. Sidestaven sees vistnok ikke fuldstændig, navnlig ikke paa Midten og oventil, men dog er saa meget deraf (navnlig af dens nedre Del) bevaret, at det synes sikkert, at der ikke kan læses N u .

Rune 3 synes kun at have bestaaet af en ret Stav. Den læses derfor her som $|i$, men denne Læsning

er ikke sikker. Efter Rune 3 er der lidt over Runens Midte en Indhuling. Men den synes at være tilfældig.

Af Rune 4 sees sikkert kun en ret Stav. Oventil er der Afskallinger. Runen synes at have været $\uparrow t$, skjønt dette ikke er sikkert. Af Kvistene synes man navnlig at kunne skimte nedre Ende til høire; af venstre Kvist sees ikke sikre Spor. Til høire for Rune 4 er der lidt nedenfor Runens Midte en Indhuling; men om denne har været hugget og skal forstaaes som en Prik, er ikke sikkert.

De Streger, som her regnes for Rune 5, bestaar af 2 lodrette Stave. Disse staa nærmere hinanden, end nogen af dem staa de omstaaende Runer. Afstanden fra Rune 4 til venstre Stav af Rune 5 er 3,1 Cm.; fra høire Stav af Rune 5 til Rune 6 er der 4 Cm. Derimod er der mellem venstre og høire Stav af Rune 5 kun 2,2 Cm. Rune 5 synes ikke at kunne have været h, thi Tværstregerne mellem de to Stave ved disses Midte er altfor uregelrette til, at de kan have dannet Forbindelsesstregen paa \mathfrak{H} h. Derimod synes Runen godt at kunne have været e, neppe m. Formen af Forbindelsesstregen kan oventil, hvor meget er afskallet, ikke sikkert sees, men Runen synes snarest at have havt Formen \mathfrak{M} . Den Kvist, som gaar ned til høire, synes at skimtes; mulig ogsaa en Del af den Kvist, som har gaaet skraat nedad mod venstre lige ned til venstre Stav. Dog er den nævnte Opfatning ikke sikker.

Af Rune 6 sees sikkert kun en ret Stav. Oventil er meget afskallet. Der har sandsynlig været Kviste oventil. Af den store Afstand fra Rune 5 tør man slutte, at der oventil har været en Kvist til venstre. En til venstre skraat opadgaaende Kvist synes ogsaa at kunne spores ved sin Udgang fra den lodrette Stav. Om der tillige er Spor af en opadgaaende Skraastreg til høire, er mere usikkert. Runen synes neppe at kunne læses som Υ , thi man synes at kunne se, at den lodrette Stav er fortsat ovenfor det Punkt, hvor en Kvist, som det synes, gaar skraat opad mod venstre. Det, som er levnet af Rune 6, synes at passe til $\Upsilon \mathfrak{a}$. Dog er efter Sporene ogsaa andre Runer med Kvist eller Kviste oventil mulige.

Efter Rune 6 er der to sikre og tydelige Prikker.

Hvad her tælles som Rune 7 og 8, har jeg tidligere læst sammen som den ene Rune e. Men denne har aldrig den her forekommende Form. Rune 7 bestaar af en ret Stav, fra hvilken der gaar nedad mod høire en Skraastreg, der synes at danne ligesom et Knæ. Denne Form har ingen regelret Rune. Men man synes at burde antage, at den mindre dybe, uregelmæssige Del af Skraastregen, som er nedenfor Knæet, er en betydningsløs Udvidelse, og at den mindre dybe, uregelmæssige Forbindelsesstreg, som gaar skraat opad til Staven af Rune 8, er tilfældig. Hvis dette er rigtigt, tør Rune 7 opfattes som \mathfrak{f} a. Der er ovenfor den foran nævnte Skraastreg en Indhuling eller Skraastreg, som er parallel med hin og synes at være hugget. Mellem de to formentlige Kviste synes Staven utydelig at kunne sees. Som \mathfrak{f} i kan Runen neppe læses, thi derved vilde øverste Tværstreg blive uforklaret. Denne i-Rune vilde desuden blive for kort. Hvis de Streger, der her tælles som Rune 7, ikke høre sammen med Staven til høire, maa denne tages som Rune 8 | i.

Rune 9 synes sikkert at være \mathfrak{H} h. En mod høire nedad skraanende For-

bindelsesstreg mellem de to rette Stave ved disses Midte synes sikkert at være hugget. En utydelig Forbindelsesstreg høiere oppe er visnok tilfældig.

Rune 10 synes at være et mod venstre vendt u. Den Stav, der her opfattes som venstre Stav (Sidestaven), kan i sin øvre Del paa Grund af Afskalling ikke overalt tydelig følges. Den synes oventil at krumme sig ind imod Hovedstaven og at have stødt til Hovedstaven kun lidet nedenfor dennes Top.

Rune 11 bestaar af en Bue. Dennes Midtparti er dybt og tydeligt, medens Enderne er meget slidte. Buens Aabning vender mod venstre. Denne Bue synes at være ligesaa høi som den rette Stav af Rune 10 (u), men gaar ialfald nu hverken oventil eller nedentil helt ind til denne og har sandsynlig aldrig gaæet ind til denne. Man kunde efter Formen finde det muligt, at Rune 11 skal læses som k, thi denne Rune er paa Belland-Stenen ligesaa høi som de andre Runer og vender paa Tørvik-Stenen B sin Aabning mod Indskriftens Begyndelse. Det er dog sandsynligt, at Rune 11 skal læses som þ, saa at Rune 10 og 11 tilsammen har samme rette Stav. Herfor taler den Omstændighed, at Rune 11 er krum, ikke kantet, og at Rune 10 er vendt mod venstre.

Den noksaa tydelige, bugtede Rune 12 naar ialfald nu ikke saa høit op som de omstaaende Runer. Efter Formen skulde man tage den for s. Men s synes her, som i det følgende skal nærmere paapeges, sproglig uforklarligt. Da Runen har Formen af Krumstaven paa R r, læser jeg den som r, uagtet denne Rune som Rune 2 og som Rune 22 har den sædvanlige, aldeles forskjellige Form. Se herom mere i det følgende.

Rune 13 er ǫ o. Af øverste Del kan kun lidet sees, men dog, navnlig oppe til venstre, nok til at det tør paastaaes, at Runen ikke er X g. Runen gaar mulig høiere op end de omstaaende Runer.

Rune 14. Af denne oventil yderst utydelige Rune sees en lodret Stav, fra hvilken der oventil synes at gaa en Skraastreg opad til høire. Runen synes efter Sporene at have været Þ w med kantet Sidestav. Ogsaa af den øverste Del af Sidestaven synes man at kunne se Spor. Runen synes derfor ikke at kunne have været Y r.

Tilhøire for Rune 14 sees en langagtig Streg eller Indhuling, som nedentil krummer sig lidt mod venstre. Denne Streg synes ikke at være et Skilletegn, men den nedre Del af en Runestav og tælles her som Rune 15. Rummet mellem Rune 14 og den Rune, der her tælles som Rune 16, er saa bredt, at deri nødvendig maa have været skrevet noget. Men hvilken Rune her har staaet, kan man efter Sporene ikke afgjøre.

Rune 16 har været enten ǀ l eller snarere ǂ a. En nedad mod høire skraanende Tværestreg, som gaar ud fra en lodret Stav, er tydelig og sikker. Længer oppe er der usikre Spor af en anden, med hin parallel Kvist.

Af Rune 17 er kun en ret Stav tydelig. Oventil er der til høire stor Afskalling, og her har der mulig været en Kvist eller Kviste.

Rune 18 synes at have været ↑ t, men Kvistene er ikke sikre. Paa Tegningen er ↑ noget for bestemt angivet.

Indskriften har efter min Formodning sandsynlig bestaaet af følgende 4 Led: 1. Verbum; 2. Navn som Subject; 3. Præposition; 4. Navn styret af Præposition. Indskriftens første Ord foran de to tydelige Prikker begynder med **wr** og synes snarest at kunne læses: **writer**. Jeg holder det sikkert for en Form af *writan* „ridse“, og heri er Prof. Torp enig. Andre Former af samme Verbum er **waritu** Varnum, **warait** Istaby. Af dette Verbum er **wraitha** Reistad afledet. Indskriften paa Myklebostad-Stenen B begynder med Verbum. I historisk Oldnorsk begynder Sætningen ofte med Verbet. Dette er Tilfældet baade i Prosa, under visse Betingelser, og i Poesi. I de med den kortere Rækkes Runer skrevne Indskrifter forekommer denne Ordstilling ikke sjælden, hvor Udtrykket er poetisk. Saaledes bl. a.:

*kiarþi sun hans
sihuiþr runa*

Runverser 9.

*ristu merki
at man metan
sunir alkopir
at sin faþur sterkar*

Runverser 30.

*kaufu kuml snalir
sunir hulmlaukar*

Runverser 99.

*raip þiaurikr
hin þurmuþi o. s. v.*

Rök-Stenen. Men ogsaa i Prosa. Framvaren-Indskriften lyder: *rist : ainriþi : og* i følgende Linje: *at : ustæn : (se S. 323).*

Denne Ordstilling findes allerede i Overgangsindskriften paa Sølvesborg-Stenen:

*urti waþ[i]
[aft] asmut sunu sin*

Mulig er den med den længere Rækkes Runer skrevne Indskrift paa Tjurkö-Bracteaten at læse: **wurte runor an walhakurne heldar kunimudiu**, da der foran **wurte** staar 3 Prikker, men foran **heldar** kun to.

Jeg har tidligere tænkt paa, at der paa Myklebostad-Stenen B skulde læses **wrotek**, med **Y k** som sidste Rune, „ridser jeg“, af **writu ek*. Men Sporene synes ikke at tilstede denne Læsning og derimod at tale for, at Ordets sidste Rune er **Y**, saa at der skal læses **writer**.

writer synes, hvis det er rigtig læst, at maatte forstaaes som Præs. Indic. Ental 3. Person „ridser“ = urnord. **writip*, historisk nordisk (*v*)*ritr*.

Den oprindelige Personendelse for Præs. Indic. Ental 3. Pers. er bevaret i **bariutiþ** Stentofta, medens Björketorp-Indskriften i det tilsvarende Ord **barutr** = oldn. *brjtr* har den historisk nordiske Form af Endelsen. **writer** er, hvis Læsningen og Tolkningen er rigtig, en oprindeligere Form end **barutr** derved, at Formen er tostavelles. **writer** forudsætter en oprindeligere Form **writir*. Anden Stavelses

korte og ubetonede *i* er, inden det faldt bort, gaaet over til *e* eller til en Vokal, som er udtrykt ved *e*. Hermed kan sammenstilles, at det korte ubetonede *u*, som vi har i *ginu*-Kragehul, er, inden det faldt bort, gaaet over til *o* i *gino*-Stentofta. *writer* gjendrives ikke ved det i det følgende paa samme Sten formodede *aftia*, thi dette *i*, som beholdes i historisk Nordisk, har ikke været ubetonet¹⁾.

Hvis *writer* er rigtigt, staar Verbet her i Præsens. Vi har i de med den længere Rækkes Runer skrevne Indskrifter ellers ikke noget Exempel paa, at Runeristeren eller den, som har sat Mindesmærket, taler i Præsens. Ogsaa i de med den kortere Rækkes Runer skrevne Indskrifter er Præsens i dette Tilfælde ulige sjældnere end Præteritum. Men der forekommer dog flere sikre Exempler paa Præsens: *kiulin ristia runa þas* Runverser 12. *skuli auk folki lata reisa þinsa stein* Runverser 19. *ulfr auk þurmontr auk kamal lata reisa* o. s. v. Runverser 30. *kaikuatr anutr auk utamr rita stain* Runverser 81. *lata* ogsaa Lilj. Run-Urk. 430, 452, 460, 586.

I olditaliske Indskrifter forekommer i tilsvarende Udtryk ligeledes Præteritum ulige oftere end Præsens, men ogsaa her findes der sikre Exempler paa Præsens.

Indskriftens andet Ord synes at maatte være Navnet paa Runeristeren i Nominativ. Dette Navn synes at maatte være sammensat. Første Led synes efter Trækkene snarest at være *aihu*-. Andet Led læser jeg *þrow**. En Læsning *þsow** synes at være udelukket ved Lydforbindelsen *þs*. En Læsning *ksow** ikke at tilstede nogen rimelig Tolkning, og *k* er efter Trækkene mindre sandsynligt.

Det hele Navn bliver altsaa *aihuþrow**, hvilket jeg udfylder *aihuþrow[ʀ]*²⁾; Sporene paa Stenen strider ikke imod *ʀ*.

Andet Led *-þrow[ʀ]* synes, om rigtigt, at være opstaaet af **þrōwar* og at høre sammen med oldn. *þróask* „tiltage i Omfang eller Størrelse“, jfr. ags. *þrōwian* „lide“, oht. *druoen* „lide“, nu i Türingen *drohen*, *drōen* „vokse, trives“. *þrow* synes i Form at være identisk med oldn. poet. *Þró*, Navn paa en Dværg og paa Odin; ogsaa som andet Sammensætningsled f. Ex. i *Duraþró*, Navn paa en Hjort. Til *þróask* hører f. Ex. Navnet *Þrándr* (for **Þróand*) eller *Þróndr*, oldtysk *Throand*, *Droant*. Til samme Stamme hører oldtysk *Troolf*, frankisk *Droildis*.

I *aihuþrow[ʀ]* af *-þrōwar* er sidste Stavelses korte *a* faldt ud, medens sidste Stavelses korte *i* er bevaret som *e* i *writer*. Sammenlign hermed paa Stentofta-Stenen *bariutiþ*, men *haþuwolafr*, *hariwolafr*, *wel[A]duds* (dog *heramalasar*).

Medens *w* er bevaret i *aihuþrow[ʀ]*, er det faldt bort i *rikiþir* Aagedal, hvis jeg Norg. Indskr. I 194 rigtig har læst dette og tolket det som opstaaet af **Rikiþéwar*.

Hvis det første Led rigtig er læst som *aihu*-, véd jeg ikke at forklare *aihu*-paa anden Maade end som opstaaet af **aiu*-. Jfr. *niuha*, *niuha* „nyt“, *snuheka* Stentofta „vender jeg“, *frohila* paa en dansk Bracteate og flere andre Former, hvor

1) Jeg behøver her ikke at gaa ind paa Forklaringen af *-ʀ* som Endelse for Præs. Indic. 3 Ps. Ental, hvorom Axel Kock senest har talt i Arkiv XIV 230–232.

2) Tidligere har jeg læst *ehuprow** og identificeret første Led med oldsaks. *ehu*-. Men Trækkene paa Stenen synes mig nu ikke at tilstede denne Læsning.

et uoprindeligt *h* adskiller to Stavelser. *aihu-* af **aiu* synes at høre til ags. *ê*, *êw* f. (Stamme **aiwi-*) Lov, Ægteskab, oldsaks. *êo* m. Lov, oht. *êwa* f. (Stamme **aiwiō-*) Lov, Ægteskab, nht. *ehe*. Denne Stamme forekommer i flere oldtyske Navne, f. Ex. *Eopirin*, *Eoperht*, *Eoliup*, o. fl. Ogsaa det vestgotiske Navn, som i lat. Form skrives *Euarix*, hører vel hid. Sammensætningsformen *aihu-* forholder sig vel til **aiwa-*, som *hari-* til *harja-*.

Det følgende yderst utydelige Ord, som efter Trækkene synes snarest at maatte læses *a*ti**, er efter Prof. Torps og min Formodning Præposition med Betydning „efter“. Jeg formoder *𐀁𐀃𐀆𐀇 aftia*, hvilken Form ofte forekommer i Indskrifter med den kortere Rækkes Runer. En Form, som ender paa *yr*-Runen, *afata* findes allerede paa Istaby-Stenen, og paa Bagsiden af Tune-Stenen har jeg formodet [*afte*]*ra*, se Norg. Indskr. I S. 13 og 29. Dog maa *aftia* Myklebostad B paa Grund af Trækkenes Utydelighed blive meget usikkert.

Hvis fjerde Ord rigtig er læst som *𐀁𐀃𐀆𐀇𐀆𐀇𐀆𐀇𐀆𐀇 orumalaiba*, forstaar jeg dette som et sammensat Mandsnavn i Accusativ, der i historisk oldnorsk Form vilde hede i Nomin. **Ormleifr*. Jeg antager det for den Dødes Navn og formoder, at det er styret af det foranstaaende Ord *a[ft]i[ra]* „efter“. Sporene paa Stenen synes ikke at tillade Læsningen: **woruma*.

orumalaiba er opstaaet af en ældre Form **Wormalaiba*. I hin Form er *w* faldt bort i Fremlyd foran *o* som i *orte* By, se Norg. Indskr. I 101 ff., hvor jeg nærmere har talt om denne Lydforandring, og som foran *u* i *urte* i Ødemotland-Indskriften (Norg. Indskr. I 248). I det her omhandlede Ord er det næstældste Exempel paa Bortfald af *w* *Urm*, der i Einhardi Annales for Aar 811 (p. 62 Pertz) opføres som Navn paa en dansk Mand.

Første Led *oruma-* viser, om det er rigtig læst, den samme Stammeform som oldn. *ormr*, Flertal *ormar*, og afviger fra ags. *wyrm* af **wurmiz*.

Begge de i *orumalaiba*, Nomin. **Wormalaiba* forekommende Navneled findes ellers i germanske Personnavne. „Orm“ i Nordisk ikke blot i *Ormr*, men ogsaa, skjønt sjælden, som første Led i sammensatte Navne: *Ormarr*, *Ormgeirr*, *Ormhildr*. I England f. Ex. i *Wyrmore*, *Wurmbeald*, *Wurmbeorht* og med Svarabhakti-Vokal *Wurimgerus*; se Searle. I Tyskland i alemannisk *Vurumger* hos Goldast med *u* foran *m* som *oruma-*; *Wurmhart*; alemann. *Wurmhari* og med *u* foran *m*: *Vurumhar*, *Vurumher*, ogsaa *Wuramheri* hos Neugart.

Det andet Led Accus. *-laiba*, Nom. **-laiba* er saa vel kjendt, at jeg her ikke behøver nærmere at omtale det. Jeg henviser kun til det tilsvarende Led i Kvindenavnet *alaifu* Accus. paa By-Stenen Norg. Indskr. I 108 f. og 198. Navneledet *-laiba* kan endnu i Indskrifter med den kortere Rækkes Runer skrives med *b*. Saaledes *oalib* Lexberg i Vestergötland, d. e. *Olai*b (Runverser S. 366); *alai*b (i Afskriften *aliib*) paa en forsvunden Sten fra øvre Tanberg, Ringerike; kanske *ulaab* eller *ulab*(?) Melhaug Jæderen; *þorlaibr* og *þurlabr* i Indskrifter paa Man (hvor dog ogsaa *ulb* forekommer).

u i *oruma-* er Svarabhakti-Vokal, som f. Ex. første *i* i *elifi* paa Aagedal-Bracteaten (Norg. Indskr. I 191). At denne Vokal er bleven *u*, har sin Grund i

det følgende **m** og tillige i det foregaaende **o** af *wo*¹⁾. Analoge Former i den oldhøityske Benedictinerregel er *wurum*, *duruft* (Braune Ahd. gramm. ¹ § 69 b).

Efter det foregaaende er jeg mest tilbøielig til at læse og udfylde Myklebostad-Indskriften B paa følgende Maade:

writer: aihu þrow [r] a [f] ti [r]. orumalaib [a]

Dette vilde jeg oversætte:

Aihuthrow ridser (dette) efter Ormalaib.

Men jeg har i det foregaaende fremhævet, hvor usikkert dette i mange Stykker er. Overveiende sandsynligt er efter mit Skjøn **oruma-**. Ogsaa det hele Navn **orumalaiba** synes rimeligt. Ligeledes synes man at turde stole nogenlunde paa, at Indskriften begynder med **writ-**.

Det øvrige synes mig, om end usikkert, dog at stemme vel overens med Sporene paa Stenen og med det, som vi andenstedsfra véd om hin Tids Skrift og Sprog.

Indskriften er sandsynlig affattet i Prosa.

Utydeligheden og Usikkerheden af saa mange Runer i Myklebostad-Indskriften B gjør det vanskeligt med Sikkerhed efter Runeformer og Sprogformer at bestemme denne Indskrifts Alder. Af de Kriterier, efter hvilke jeg i det følgende vil søge at bestemme Alderen, er ikke alle paalidelige; men jeg skal fremhæve nogle, paa hvilke vi efter mit Skjøn tør stole.

Andet Ord har jeg læst **aihuþrow[r]**. Læsningen **uþr** er ikke sikker, men dog efter mit Skjøn sandsynlig. Hvis denne Læsning er rigtig, har vi deri Tidsmærker. **u** synes at have været vendt mod venstre; **u** og **þ** synes at have havt samme Hovedstav. Den meget store Krumstav af **þ** synes ikke at have sluttet ind til Hovedstaven. Hvis disse Eiendommeligheder har været tilstede, maa deraf sluttes, at Indskriften er fra forholdsvis sen Tid. Paa By-Stenen synes Rune 39 at være en Binderune af et mod venstre vendt **u**, hvis Sidestav støder til Hovedstaven et Stykke nedenfor dennes Top, og af **f**; se Norg. Indskr. I S. 97, 107 f. og 198. Paa Varnum-Stenen er **ah** skrevet som Binderune, saa at **a** vender sine Kviste mod venstre, uagtet denne Runes Kviste i Indskriften ellers er vendte mod høire.

Den Rune, jeg i **aihuþrow[r]** har læst som **r**, er aldeles forskjellig fra **r**-Runen i første og i sidste Ord. Den ligner en **s**-Rune af den længere Række. Hvis jeg rigtig har læst Runen som **r**, godtgjør den, at Indskriften er forholdsvis sen og at den efter al Sandsynlighed ikke kan være ældre end 650.

Af **r**-Runen er her kun beholdt Krumstaven, og den rette Hovedstav er her faldt bort. Ligesaa har Gursten-Indskriften (Runverser 164), der hører til Rök-Typen, i Ordet *uifriþax* et mod venstre vendt **r** uden ret Hovedstav. En meget gammel Indskrift fra Caithness med den kortere Rækkes Runer har **u**-Runen uden den rette Stav. Ligesaa, som det synes, en Indskrift med de yngre Runer fra

¹⁾ Holtzmann Altdeutsche Gramm. 191 slutter af den ags. Skrivemaade *weormum* = *wyrmum* en Form **worum*.

Melhaug paa Jæderen. I Helsingerunerne for **r**, **u** og **ᚱ** er den rette Stav falden bort. Jfr. mine Bemærkninger om Rune 33 paa By-Stenen (Norg. Indskr. I 96 og 105 f.), om **u**-Runen paa Tørvik-Stenen B (Norg. Indskr. I 288) og paa Gimsø-Stenen i det følgende.

Ligesom Myklebostad-Stenen B har den regelrette Form af **r** ved Siden af den stavløse, saaledes har Gimsø-Stenen den stavløse Form af **u** ved Siden af den regelrette. By-Indskriften har flere Gange forskellige Former af en og samme Rune.

Jeg har i det foregaaende formodet, at vi i Rune 6, 15 og 20, som dog alle er meget utydelige og usikre, har den ældre Form af **ᚱ** **Υ** med Kvistene opad. Denne Form forekommer ogsaa i andre sene Indskrifter, f. Ex. i By-Indskriften (ved Siden af **Λ**).

Jeg har læst **ᚱ a** i **aihu-**, **aftir**, **orumalaiba**, men Runen er overalt utydelig. Indskriften har ingen anden *a*-Rune. Ogsaa flere andre af de seneste Indskrifter med den længere Rækkes Runer har **ᚱ a** som eneste *a*-Rune.

Bedømmelsen af den Alder, til hvilken den her behandlede Indskrifts Sprogformer henviser, er ligeledes paa Grund af Runernes Utydelighed vanskelig.

Hvis **writer** rigtig er læst og tolket som Præs. Indic. 3 Ps. Ental = *urgerm.* og *urnord.* **writip*, har vi deri en forholdsvis sen Form, yngre end Stentofta-Stenens **bariutiᚱ**, men oprindeligere end Björketorp-Stenens **barutr**. Denne Sprogform synes at henvise Indskriften til omkring 700.

I **aihuᚱrow[ᚱ]** er *a* faldt bort foran **-ᚱ** ligesom bl. a. i **haᚱuwulafa** Istaby, **haᚱuwolafa** og **hariwolafa** Stentofta, medens **-a** synes at være bevaret i Accus. **orumalaiba**, ligesom i **hariwulafa** Istaby, **niuha** og **niuha** Stentofta.

Ogsaa Anvendelsen af **h** i **aihu-** henviser mulig til senere Tid. Formen **aftir**, som er meget usikker, er hidtil ikke funden i nogen Indskrift med den længere Rækkes Runer, men derimod i mange Indskrifter med den kortere Rækkes Runer.

Læsningen af de 3 første Runer i **orumalaiba** er aldeles sikker, af 4de Rune temmelig sikker. Ligeledes synes det sikkert, at der her ikke har været skrevet **woruma*. Navnets første Led synes ikke at kunne tolkes anderledes end som *oldn.* *Orm-*, *urnord.* **Worma-*. Her har vi da et paalideligt Exempel paa, at *w* er faldt bort i Fremlyd foran *o*. Dette viser sikkert hen til forholdsvis sen Tid. Tune-Stenen har **wodu-** og **worahto**, Tjurkö-Bracteaten **wurte**, en Torsbjærg-Indskrift **owlᚱu-** d. e. **wolᚱu-**, som andet Led Istaby-Stenen **-wulafa**, **-wulafa**, **-wulafir**, Gommor-Stenen **-wolafa**, Stentofta-Stenen **-wolafa**, mulig Råfsal-Stenen **-wulfs**. Derimod finde vi **orte** By, **urte** Ødemotland, **urti** Sølvesborg. Vi synes derfor i **orum[a]**-af *worma-* at have et sikkert Bevis for, at Myklebostad-Indskriften B ikke er ældre end c. 650.

Ogsaa Svarabhakti-Vokalen **u** i **orum[a]**- af **worma-* synes snarest at henvise til en forholdsvis sen Tid, skjønt dette ikke med Sikkerhed kan siges.

Naar jeg sammenfatter alle Eiendommeligheder, tror jeg, at Myklebostad-Stenen B bør henføres til Tiden henimod 700 eller omkring 675—700.

Efter de Oplysninger, som i det foregaaende er meddelte, har Myklebostad-Stenen B været reist som Mindesten i fri Luft, sandsynlig ved det Sted, hvor den Mand, om hvem dens Indskrift skulde minde, har været begravet.

Wimmer (Runenschr. S. 307) bemærker, at vi i Norge i det lange Tidsrum fra omkring 625 til langt ned i den kristne Tid ikke kjender en eneste Runesten, som er reist paa Graven. S. 308 siger han om 7de, 8de og 9de Aarh. med Hensyn til Norge „in welcher periode man . . . allmählich ganz damit aufgehört hat, runensteine auf den gräbern zu errichten.“ Og videre: „In Norwegen scheint dieser brauch [runensteine auf den gräbern zu errichten] bereits im 7 jhdt. fast ganz erloschen zu sein“. S. 309 siger han, at Skikken i Norge er bleven fortrængt i Begyndelsen af 7de Aarh.

Denne Fremstilling synes mig ikke tilfulde at støttes af Kjendsgjærningerne. I 7de, 8de og 9de Aarh. har Skikken at reise Runesten i fri Luft paa eller ved den Dødes Grav, saavidt vi kan sé, været lidet brugt i Norge, men den har ikke været aldeles fortrængt.

Herom har vi et Vidnesbyrd først i Myklebostad-Stenen B, som efter mit Skjøn sikkert ikke er ældre end 650, men snarere noget yngre.

En anden norsk med Runeindskrift forsynet Mindesten fra hedensk Tid, som har været reist i fri Luft, er Gimsø-Stenen, som jeg holder for over hundred Aar yngre end Myklebostad-Stenen B. Det tredje Vidnesbyrd mod Wimmer har vi i Bjørneby-Stenen fra Smaalenene med Indskrift af Rök-Stenens Typus. Den henfører jeg til Tiden omkring 900.

Ogsaa Stenene fra Råfsal og Hoga i Bohuslen tale mod Wimmers Mening.